

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 428/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., vedené pod sp. zn. Rvp 7009/2010, sp. zn. Rvp 7021/2010, sp. zn. Rvp 7022/2010, sp. zn. Rvp 7028/2010, sp. zn. Rvp 7029/2010, sp. zn. Rvp 7030/2010, Rvp 7031/2010 a sp. zn. Rvp 7033/2010, zastúpenej A., spol. s r. o., B., v mene ktorej koná advokát Mgr. J. H., vo veciach namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 CoE/123/2010 z 28. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/152/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 17 CoE/131/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/162/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/140/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/212/2010 z 29. júla 2010, sp. zn. 15 CoE/172/2010 z 19. augusta 2010 a sp. zn. 15 CoE/210/2010 z 31. augusta 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 7009/2010, sp. zn. Rvp 7021/2010, sp. zn. Rvp 7022/2010, sp. zn. Rvp 7028/2010, sp. zn. Rvp 7029/2010, sp. zn. Rvp 7030/2010, sp. zn. Rvp 7031/2010 a sp. zn. Rvp 7033/2010, s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 7009/2010.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 7., 8. a 11. októbra 2010 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 CoE/123/2010 z 28. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/152/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 17 CoE/131/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/162/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/140/2010 z 29. júna 2010, sp. zn. 12 CoE/212/2010 z 29. júla 2010, sp. zn. 15 CoE/172/2010 z 19. augusta 2010 a sp. zn. 15 CoE/210/2010 z 31. augusta 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenia“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere uzavretých v priebehu februára 2003 až októbra 2008 (ďalej len „zmluva“) poskytla viacerým fyzickým osobám úvery v sume od 232,36 € do 663,88 €, ktoré spolu s ďalšími poplatkami boli dlžníci povinní vrátiť rôzne, napr. v 13 dvojtýždňových splátkach (veci vedené pod sp. zn. Rvp 7028/2010 a sp. zn. Rvp 7031/2010), v 14 dvojtýždňových splátkach (vec vedená pod sp. zn. Rvp 7022/2010), v 3 mesačných splátkach (vec vedená pod sp. zn. Rvp 7030/2010), v 9 mesačných splátkach (vec vedená pod sp. zn. 7021/2010), v 10 mesačných splátkach (veci vedené pod sp. zn. Rvp 7009/2010 a sp. zn. Rvp 7029/2010) a v 12 mesačných splátkach (vec vedená pod sp. zn. Rvp 7033/2010). Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu priamo v zmluvách dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníka, menovite v každej zmluve určený, je oprávnený v prípade,

ak dlžník neplní svoje povinnosti, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu.

Keďže dlžníci neuhradili niekoľko po sebe idúcich splátok, boli 26. novembra 2009 (vo veci sp. zn. Rvp 7028/2010) a 19. júna 2008 (vo veci sp. zn. Rvp 7030/2010) rozhodcovským nálezom (majúcim podľa názoru sťažovateľky povahu exekučného titulu) a notárskymi zápisnicami z 9. mája 2003 vo veci sp. zn. Rvp 7020/2010, z 3. apríla 2004 vo veci sp. zn. Rvp 7031/2010, z 10. októbra 2004 vo veci sp. zn. Rvp 7022/2010, z 11. novembra 2004 vo veci sp. zn. Rvp 7021/2010 a z 1. septembra 2005 vo veciach sp. zn. Rvp 7009/2010 a sp. zn. Rvp 7029/2010 právoplatne zviazaní na zaplatenie dlhu. Následne boli pred súdnymi exekútormi spísané zápisnice (návrhy) na vykonanie exekúcie a na základe poverení Okresného súdu Banská Bystrica, Okresného súdu Žiar nad Hronom a Okresného súdu Lučenec a Okresného súdu Brezno súdni exekútori začali nútený výkon rozhodnutia (exekúciu).

Okresný súd Banská Bystrica uzneseniami sp. zn. 2 Er 1000/2004 z 11. januára 2010 (Rvp 7031/2010), sp. zn. 1 Er 1/2005 z 18. marca 2010 (Rvp 7022/2010), sp. zn. 4 Er 259/2006 z 12. januára 2010 (Rvp 7009/2010), sp. zn. 1 Er 172/2005 z 18. marca 2010 (Rvp 7021/2010), Okresný súd Žiar nad Hronom uzneseniami sp. zn. 10 Er 589/2008 z 3. februára 2010 (Rvp 7028/2010) a sp. zn. 14 Er 342/06 z 2. februára 2010, Okresný súd Brezno uznesením sp. zn. 4 Er 899/2008 z 27. mája 2010 (Rvp 7030/2010) a Okresný súd Lučenec uznesením sp. zn. 6 Er 1/2010 zo 7. apríla 2010 exekúcie zastavil. Krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil prvostupňové uznesenia ako vecne správne.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutými uzneseniami krajského súdu a postupom súdov, ktorý im predchádzal, boli porušené jej práva „na spravodlivý proces“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva „vyplývajúce z článku 1 Dodatkového protokolu...“. V ďalšom sťažovateľka interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu a v podstatnom uviedla, že spravodlivosť konania „v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňa... princíp rovnosti zbraní a kontradiktórnosti...“ V tejto súvislosti vyčítala

všeobecnému súdu, že „z vlastného podnetu... t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného... zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie“, v dôsledku čoho sťažovateľka stratila „právnú istotu a legitímne očakávanie užívať svoj majetok, nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie a následným zahájením núteného výkonu práva, tzv. exekúciou“.

V tejto súvislosti ešte uviedla, že „ďalším porušením... okresným súdom a krajským súdom..., vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania... bez znalosti vôle účastníkov konania ... V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy... samotné vykonanie dokazovania bez vyjadrenia účastníkov môže byť kontradiktórne..., ale súd týmto konaním na zastavenie exekúcie bez návrhu a dokazovania toto právo bez znalosti vôle povinnému odobrie a exekúciu zastaví...“.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej práva „na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu“ napadnutými uzneseniami krajského súdu, zruší napadnuté uznesenia a veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola

vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáhala. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Vychádzajúc z uvedeného možno teda konštatovať, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (obdobne aj napr. IV. ÚV 405/04, III. ÚS 135/05, III. ÚS 208/08).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. 7009/2010, sp. zn. Rvp 7021/2010, sp. zn. Rvp 7022/2010, sp. zn. Rvp 7028/2010, sp. zn. Rvp 7029/2010, sp. zn. Rvp 7030/2010, sp. zn. Rvp 7031/2010 a sp. zn. Rvp 7033/2010 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľka namietala porušenie svojho práva „*na spravodlivý proces*“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v rozsahu porušenia princípu „... *rovnosti zbraní a kontradiktórnosti*...“. V tejto súvislosti vyčítala všeobecnému súdu (a tým, že krajský súd

potvrdil prvostupňové uznesenie, zrejme aj odvolaciemu súdu, pozn.), že „z vlastného podnetu... t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného... zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

V rozsahu namietaných porušení sťažovateľkou ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky zisťoval, či ochranu tomuto právu neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jej dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označeného práva.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v danom prípade sťažovateľka pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpala všetky právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže nepodala dovolanie proti napadnutým uzneseniam krajského súdu, a to napriek tomu, že v sťažnosti uvádzané dôvody sú dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. f) OSP. Podľa uvedenej právnej normy dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Ak teda prvostupňové súdy v exekučných veciach podľa tvrdenia sťažovateľky neposkytli účastníkom (sťažovateľke) „priestor na vyjadrenie... k vykonaným dôkazom“ ani im/jej nedali „možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili... rozhodnutie zastaviť exekúciu a navyše súdy neoboznámili účastníkov/sťažovateľku s vykonanými dôkazmi a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy“, potom exekučné súdy (teda aj krajský súd napadnutými uzneseniami) odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Vzhľadom na to, že sťažovateľka napriek uvedeným skutočnostiam dovolanie nevyužila, ústavný súd vychádzajúc zo svojej subsidiárnej právomoci odmietol jej sťažnosti aj pre nedostatok svojej právomoci na ich prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne I. ÚS 397/2010).

Z rovnakého dôvodu (pre nedostatok svojej právomoci) by musel ústavný súd odmietnuť sťažnosti sťažovateľky aj v prípade, ak nosné dôvody ňou použité v konaní pred ústavným súdom netvrdila alebo nepoužila v rámci podaného odvolania proti prvostupňovým uzneseniam o zastavení exekučných konaní. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe (napr. IV. ÚS 303/04) ak sťažovateľka v odvolacom konaní neuviedla tie dôvody, ktorými odôvodnila sťažnosť podanú ústavnému súdu, nespĺnila základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu.

Nad rámec už uvedených dôvodov ústavný súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Sťažovateľka namietala tiež porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, čo odôvodnila tým, že postupom exekučných súdov stratila „právnu istotu a legitímne očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie a následným začatím núteného výkonu práva, tzv. exekúciou.“

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady

medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocenčné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu ňou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutých uznesení krajského súdu v spojení s uzneseniami súdov prvého stupňa dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že nimi došlo k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom uvedenej vyššie.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani taká príčinná súvislosť medzi napadnutými uzneseniami krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Preto sú sťažnosti v tomto rozsahu zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2

zákona o ústavnom súde a ústavný súd ich z toho dôvodu pri ich predbežnom prerokovaní odmietol.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2010